

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Навчально-науковий Інститут мистецтв

Кафедра методики музичного виховання та диригування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Еволюція художніх стилів у мистецтві

Освітня програма Середня освіта (Музичне мистецтво)

Спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)
Галузь знань 01 ОСВІТА / ПЕДАГОГІКА

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «29» серпня 2019 р.

м. Івано-Франківськ – 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація		
Назва дисципліни	Еволюція художніх стилів у мистецтві	
Викладач	Карась Ганна Василівна	
Контактний телефон викладача	+380503730845	
E-mail викладача	karasg@ukr.net	
Формат дисципліни	очна, заочна	
Обсяг дисципліни	90 год.	
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php?mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=59&id_cou=6505	
Консультації	14 год	
2. Анотація до курсу		
1.1. Опис (анотація) Навчальна дисципліна «Еволюція художніх стилів у мистецтві» базується на теорії і практиці професійного розвитку педагога-музиканта, що забезпечує процес художньо-педагогічної освіти магістрів, формує їх професійний розвиток, що є необхідним для майбутньої музично-педагогічної творчості, музично-педагогічної майстерності, музично-педагогічної культури. Зміст дисципліни полягає в ознайомленні майбутніх фахівців з науково-теоретичними основами художніх стилів у мистецтві, його науковим апаратом; систематизації знань про еволюцію художніх стилів у різних видах мистецтва; прищепленні навичок до самостійної роботи з фаховою літературою, орієнтації в ній; формуванню широкого художнього кругозору майбутнього викладача вищого навчального закладу, вихованні вміння самостійно мислити, критично аналізувати прочитану літературу; навчити студентів складанню та виконанню практичних завдань. Виходячи із сучасного стану і розвитку мистецтва, а також, враховуючи навчальну програму, відпрацьовану у вищих навчальних закладах, що готують вчителів музики та музикантів-виконавців, слід вважати доцільним вирішення в рамках даного курсу перерахованих завдань. Завдання курсу полягають 1) у теоретичному узагальненні історичного досвіду еволюції художніх стилів у мистецтві, 2) в ознайомленні з вершинними зразками художньої культури і мистецтва, що представляють різні стилі і напрями, 3) в освоєнні складних проблем стильового аналізу. 1.2. Тип Дисципліни нормативної частини 1.4. Термін навчання. 1 рік, 1 семестр (перший курс магістратури, перший семестр, 15 тижнів) 1.5. Кількість кредитів. 3,0 кредити, загальна кількість годин: 90 (30 – аудиторна робота, 60 – самостійна робота, 20 лекцій, 10 практичних) 1.6. Викладацький склад. Карась Г. В. – доктор мистецтвознавства, професор кафедри методики музичного виховання і диригування.		

3. Мета та цілі курсу

Мета викладання курсу «Еволюція художніх стилів у мистецтві» полягає у формуванні засобів професійного розвитку в процесі професійної підготовки магістрів освітнього напрямку «Середня освіта («Музичне мистецтво») з педагогічною спеціалізацією; оволодінні науково-теоретичними основами аналізу художніх стилів у мистецтві, як складової навчальної дисципліни музично-педагогічної освіти у вищій школі, та всіх профільних дисциплін диригентської освіти; розширити і професійно загострити тематику теоретичної та методичної підготовки майбутніх хормейстерів, виконавців (вокалістів, інструменталістів), зміст якої не охоплюється повністю рамками стандартних дисциплін; підготовка фахівців – диригентів, хормейстерів, вокалістів, інструменталістів до практичної роботи в якості викладачів спеціальних дисциплін в музичних училищах, училищах мистецтв, педагогічних училищах.

Курс «Еволюція художніх стилів у мистецтві» базується на вивченні таких музичних дисциплін: історія музики, хорове диригування, теорія музики, сольфеджіо, гармонія, фортепіано, аналіз музичної форми, читання хорових партитур, хоровий клас, вокальний клас, хорознавство, аранжування, педагогіка, психологія, музична психологія. Дисципліна «Еволюція художніх стилів у мистецтві» є однією з профільюючих дисциплін, що визначають кваліфікацію випускника як викладача. Дисципліна дає основні знання про зміст розвиток художніх стилів у мистецтві.

Досягнення мети передбачає опанування майбутніми педагогами-музикантами змісту курсу, що виявляється у:

- стійкій мотивації культурного зростання засобами професії і усталеному професійному інтересі до безперервного оновлення індивідуально-професійного ресурсу;
- знаннях основних теорій розвитку людини засобами музичного мистецтва і розуміння їх основ для забезпечення оригінального використання ідей, а також проведення наукових досліджень;
- здатності до системної апперцепції і інтеграції галузевого знання та подолання суперечностей його об'єктивації у педагогічній реальності;
- здатності і умінь використовувати знання для вирішення проблем особистісного взаєморозвитку себе і іншого у новому середовищі і культуровідповідних контекстах художнього розвитку людини;
- умінь зрозумілого донесення власної професійної позиції до фахівців і нефаківців у музично-педагогічній галузі;
- навичках самостійно продовжувати навчання.

1.2. Успішність досягнення поставленої мети залежить від результативності розв'язання таких **завдань** курсу:

- формування умінь самоорганізації творчого потенціалу відповідно до потреб професійної реальності і культурних вимог її вдосконалення;
- формування професійного менталітету науково-педагогічного працівника музично-педагогічної і мистецької галузей;
- формування соціально-професійних і міжпредметних компетенцій;
- формування музично-педагогічного професіоналізму педагога-музиканта, музиканта-виконавця;
- розвиток здатності до інтелектуальної автономності.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти-магістранти повинні **знати:**

- основні теорії розвитку людини засобами музичного мистецтва і розуміння їх основ для забезпечення оригінального використання ідей, а також для проведення наукових досліджень;
- здатності до системної апперцепції галузевого знання та подолання суперечностей його об'єктивації у педагогічній реальності;
- здатності умінь використовувати знання для вирішення проблем особистісного розвитку і іншого у новому середовищі і культуровідповідних контекст

художнього розвитку людини;

- передові технології і стратегії з формування духовності, дійсну сутність взаємин культури і мистецтва, культури і цивілізації, культури і інструментальної музики;
- чітке усвідомлення джерел духовності та завдання збереження світу музично-вокальних цінностей;
- найкращі зразки музичного мистецтва;
- духовно-просвітницьку діяльність у мистецькій сфері;
- здійснювати аналіз явищ сучасного мистецтва як соціокультурного феномена в історичному ракурсі;
- основні стильові напрямки та процеси розвитку української та світової культури минулого та сучасності;
- стилі, жанри, напрямки, особливості та закономірності музичного процесу.

вміти:

- давати змістовну лаконічну характеристику історичної епохи і робити різнобічний узагальнений аналіз суспільно-політичних обставин, які сприяли появі того чи іншого художнього стилю чи напрямку у мистецтві;
- характеризувати особливості розвитку музики на різних етапах її історичного функціонування, характерних мистецьких напрямів в умовах різних суспільних формацій;
- дати аналіз конкретних музичних творів з точки зору їх жанрово-стильових рис, музичної форми, мовно-виражальних засобів;
- розкрити співвідношення традиційного і новаторського в музиці композиторів різних шкіл та творчих угруповань, спираючись на нові дослідження в галузі музичного мистецтва;
- визначати головні теми прослуханих музичних творів.

**4. Результати навчання (компетентності)
Компетенції соціально-особистісні**

- Здатність учитися;
- Здатність до критики й самокритики;
- Креативність, здатність до системного мислення;
- Адаптивність і комунікабельність;
- Наполегливість у досягненні мети;
- Турбота про якість виконуваної роботи;
- Толерантність.

Загальнонаукові компетенції

- Базові уявлення про основи філософії, психології, педагогіки, культурології, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, знання вітчизняної історії, розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності;
- Базові знання фундаментальних розділів української та світової культури і мистецтва, в обсязі, необхідному для володіння ними в обраній професії;
- Базові знання в галузі інформатики й сучасних інформаційних технологій; навички використання програмних засобів і навички роботи в комп'ютерних мережах, уміння створювати бази даних і використовувати інтернет-ресурси;
- Базові знання в галузі, необхідні для освоєння загально-професійних дисциплін.

Інструментальні компетенції

- Здатність до письмової й усної комунікації рідною мовою;
- Знання іншої мови (мов);
- Навички роботи з комп'ютером;
- Дослідницькі навички;
- Навички управління інформацією.

Професійні компетенції

Загально-професійні компетенції • Базові уявлення про різноманітність об'єктів предмету діяльності; • Базові уявлення про історію мистецтв; • Розуміння цілісного рішення об'єкту на основі емоційно-чуттєвого сприйняття музичної форми; • Володіння методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації предмету діяльності; • Застосування основних методів аналізу й оцінки стану об'єктів предметів діяльності; • Базові уявлення про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії та методології музичного мистецтва; • Практичне й оперативне застосування знань, вмінь до конкретних професійних ситуацій. Спеціалізовано-професійні компетенції • Застосовування професійно-профільованих знань у репетиційній, концертній, педагогічній, науково-дослідницькій, музикознавчій роботі; • Використання нормативних документів в концертній, диригентській та навчально-педагогічній, науково-дослідницькій, музикознавчій роботі; • Знання основних шляхів пошуку виконавських засобів втілення художнього образу у виконавській, педагогічній діяльності; • Використання професійно-профільованих знань у виконавській, педагогічній, науково-дослідницькій, музикознавчій діяльності; • Використання теоретичних знань та володіння музичним матеріалом різних епох для виконавської, педагогічної, науково-дослідницької, музикознавчої роботи; • Використання професійно-профільованих знань та навичок при вихованні та навчанні музикантів, у процесі формування естетичних поглядів, тенденцій та художніх смаків; • Використання знань, умінь і навичок зі спеціалізованих професійних дисциплін в процесі вирішення практичних завдань.						
5. Організація навчання курсу						
Обсяг курсу Загальна кількість годин – 90						
Вид заняття				Загальна кількість годин		
лекції				Стац. – 20; Заочн.- 6		
семінарські заняття / практичні / лабораторні				Стац. – 10; Заочн. - 2		
самостійна робота				Стац. – 60; Заочн. - 82		
Ознаки курсу						
Семестр		Спеціальність		Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
1		014 Середня освіта (Музичне мистецтво)		1	Нормативний	
Тематика курсу						
Тема, план		Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання

Змістовий модуль I Тема 1. Сіль. Художній стиль. Поняття стилю в музиці	лекція	№ 4, 15, 16, 17, 19, 29, 31,32	2 год.		Перший тиждень навчання	
Тема 2. Інтерпретації поняття «стилю» в науковій літературі	самос- тійна робота	№ 4, 15, 16, 17, 19, 29, 31,32	6 год. Робота з літерату- рою	5	Другий тиждень навчання	
Тема 3. Старовинна музика. Музична культура Середньовіччя	лекція	№ 1, 22, 30	2 год.		Другий тиждень навчання	
Тема 4. Характеристика музики епохи Середньовіччя	самос- тійна робота	№ 1, 22, 30	6 год. Робота з літературо ю	5	Третій тиждень навчання	
Тема 5. Мистецтво епохи Ренесансу (Відродження)	лекція	№ 5, 11, 30,	2 год.		Третій тиждень навчання	
Тема 6. Характеристика еволюції інструментальної музики епохи Ренесансу	самос- тійна робота	№ 5, 11, 30,	6 год. Робота з літературо ю	5	Четвертий тиждень навчання	
Тема 7. Мистецтво епохи Бароко	лекція	№ 5, 11, 24, 30	2 год.		Четвертий тиждень навчання	
Тема 8. Особливості музичних творів композиторів епохи Бароко	самос- тійна робота	№ 5, 11, 24, 30	6 год. Аналіз музичних творів Робота з літературо ю	5	Четвертий тиждень навчання	
Тема 9. Аналіз музичних творів А. Вівальді, Й. С. Баха, Г. Ф. Генделя	практич- не	№ 5, 11, 24, 30,	2 год. Аналіз музичних творів	5	П'ятий тиждень навчання	
Змістовий модуль II Тема 10. Музичне мистецтво класицизму	лекція	№ 11, 13, 14, 24, 33	2 год.		П'ятий тиждень навчання	
Тема 11. Аналіз музичних творів композиторів епохи класицизму: В. А. Моцарта, Л.	практич- не	№ 11, 13, 14, 24, 33	2 год. Аналіз музичних творів Робота з	5	П'ятий тиждень навчання	

Бетховена			літературо ю			
Тема 12. Особливості музичних творів композиторів епохи класицизму	самостій -на робота	№ 11, 13, 14, 24, 33	6 год. Аналіз музичних творів Робота з літературо ю	5	Шостий тиждень навчання	
Тема 13. Ранній і середній романтизм в музиці	лекція	№ 11, 24, 34	2 год.		Шостий тиждень навчання	
Тема 14. Аналіз музичних творів Ф. Шуберта, Ф. Шопена, Ф. Мендельсона	практич- не	№ 11, 24, 34	2 год. Аналіз музичних творів Робота з літературо ю	5	Сьомий тиждень навчання	
Тема 15. Особливості музичних творів композиторів раннього та середнього періодів романтизму	самос- тійна робота	№ 11, 24, 34	6 год. Аналіз музичних творів Робота з літературо ю	5	Сьомий тиждень навчання	
Тема 16. Пізній романтизм у музиці	лекція	№ 11, 24, 34	2 год.		Восьмий тиждень навчання	
Тема 17. Аналіз музичних творів А. Дворжака, Дж. Россіні, П. Чайковського, Е. Гріга, Дж. Верді, Й. Брамса	практич- не	№ 11, 24, 34	2 год. Аналіз музичних творів Робота з літературо ю	5	Восьмий тиждень навчання	
Тема 18. Особливості музичних творів композиторів пізнього романтизму	самос- тійна робота	№ 11, 24, 34	6 год. Аналіз музичних творів Робота з літературо ю	5	Восьмий тиждень навчання	
Тема 19. Музична культура ХХ століття. Багатство стильових напрямків.	лекція	№ 2,3, 7, 8, 11	2 год.		Дев'ятий тиждень навчання	
Тема 20. Особливості музичних творів композиторів початку ХХ століття	самос- тійна робота	№ 2,3, 7, 8, 11	6 год. Аналіз музичних творів	5	Дев'ятий тиждень навчання	

			Робота з літературою			
Тема 21. Аналіз музичних творів К. Сен-Санса, І. Стравінського, Г. Малера, Р. Штрауса, Д. Гершвіна, А. Шенберга, Б. Бартока	практичне	№ 2,3, 7, 8, 11	2 год. Аналіз музичних творів Робота з літературою	5	Десятий тиждень навчання	
Тема 22. Різноманіття і криза першої половини ХХ століття.	лекція	№ 2,3, 7, 8, 11	2 год.		Одинадцятий тиждень навчання	
Тема 23. Особливості періоду неокласицизму	самостійна робота	№ 2,3, 7, 8, 11	6 год. Робота з літературою	5	Дванадцятий тиждень навчання	
Тема 24. Музичні стилі повоєнного періоду ХХ ст.	лекція,	№ 5, 11, 25, 26, 27., 28	2 год.		Тринадцятий тиждень навчання	
Тема 25. Особливості музичних стилів повоєнного періоду ХХ ст.	самостійна робота	№ 5, 11, 25, 26, 27., 28	6 год. Робота з літературою	5	Чотирнадцятий тиждень навчання	
Залік					П'ятнадцятий тиждень навчання	
6. Система оцінювання курсу						
Загальна система оцінювання курсу		90-100 балів (А «Зараховано») отримує студент, який виконав всі види самостійної роботи, практичні заняття, дав повні відповіді на запитання на заліку, опрацював рекомендовану літературу. 80–89 балів (В «Зараховано») отримує студент, який виконав всі види самостійної роботи, практичні заняття, дав відповіді на запитання на заліку, опрацював більшість рекомендованої літератури. 70–79 балів (С «Зараховано») отримує студент, який виконав більшу частину видів самостійної роботи, практичні заняття, дав відповіді на запитання на заліку, опрацював значну кількість рекомендованої літератури. 60–69 балів (D «Зараховано») отримує студент, який виконав половину видів самостійної роботи, практичних занять, дав неповні відповіді на запитання на заліку, опрацював половину рекомендованої літератури. 50–59 балів (Е «Зараховано») отримує студент,				

	який виконав третину видів самостійної роботи, практичних занять, дав неповні відповіді на запитання на заліку, опрацював третину рекомендованої літератури. 26–49 балів (FX не зараховано з можливістю повторного складання) отримує студент, який виконав хоч якусь частину видів самостійної роботи, практичних занять, не дав відповіді на запитання на заліку, опрацював малу кількість рекомендованої літератури. 0-25 балів (F не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни) отримує студент, який не виконав жодного виду самостійної роботи, практичних занять, не може дати відповіді на запитання на заліку, не опрацював рекомендованої літератури.	
Вимоги до письмової роботи	Діагностика знань студентів здійснюється за допомогою: 1) усних опитувань на практичних заняттях; 2) письмових контрольних робіт; 3) письмового виконання аналізу творів різних стильових напрямів Розподіл балів, які отримують студенти Змістовий модуль 1 – 25 балів; Змістовий модуль 2 – 50 балів Залік – 25 балів. Загальна сума – 100 балів	
Практичні заняття	1. Аналіз музичних творів А. Вівальді, Й. С. Баха, Г. Ф. Генделя – 2 год. 2. Аналіз музичних творів композиторів епохи класицизму: В. А. Моцарта, Л. Бетховена – 2 год. 3. Аналіз музичних творів Ф. Шуберта, Ф. Шопена, Ф. Мендельсона – 2 год. 4. Аналіз музичних творів А. Дворжака, Дж. Россіні, П. Чайковського, Е. Гріга, Дж. Верді, Й. Брамса – 2 год. 5. Аналіз музичних творів К. Сен-Санса, І. Стравінського, Г. Малера, Р. Штрауса, Д. Гершвіна, А. Шенберга, Б. Бартока – 2 год.	
Умови допуску до підсумкового контролю	Опрацювання рекомендованої літератури. Письмовий аналіз музичних творів кожної стильової епохи Виконання письмових контрольних робіт Усні відповіді на практичних заняттях.	
7. Політика курсу		
Відповідно до вимог Національної рамки кваліфікацій для кваліфікаційного рівня «магістр» програмні вимоги навчальної дисципліни спрямовані на досягнення сьомого (7) кваліфікаційного рівня (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 червня 2019 року № 509 «Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/509-2019-%D0%BF#n5), який передбачає здатність особи розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідних наук і характеризується комплексністю та		

невизначеністю умов.

Тому, політику курсу спрямована на те, щоб забезпечити студентам здобуття знань, умінь та розуміння, що відносяться до галузі мистецької освіти, що дасть їм можливість виконувати свою роботу самостійно. Акцентується увага на забезпеченні підготовки професійних здібностей щодо самоорганізації, вміння самонавчатись, розвинути аналітичне мислення, приймати обґрунтовані рішення, здійснювати оцінювання та забезпечення якості виконаних робіт разом з вільним володінням іноземними мовами.

У взаємовідносинах викладач та студенти керуються загальними морально-етичними принципами та правилами поведінки відповідно до Кодексу честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», ухваленого Конференцією трудового колективу ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» 29 грудня 2015 року.

8. Рекомендована література

Базова

1. Античные теории языка и стиля. – М.–Л., 1936.
2. Афоніна О. Коды культуры і «подвійне кодування» в мистецтві: монографія. Київ: НАКККиМ, 2017. 314 с.
3. Баженова Л. Мировая художественная культура. XX век. Кино, театр, музыка (+CD) / Л. М. Баженова, Л. М. Некрасова, Н. Н. Курчан, И. Б. Рубинштейн. – СПб. : Питер, 2008. – С.238–322: ил. – (Серия «Мировая художественная культура»).
4. Власов В. Г. Стили в искусстве : словарь. Т. 1. – СПб. : Кольна, 1995. – 672 с.
5. Всеобщая история музыки / автор-сост. А. Минакова, С. Минаков. – М. : Эксмо, 2009. – С.8 –52. – (Всеобщая история).
6. Гете И. В. Из моей жизни. Поэзия и правда // Гете И. В. Собр. соч. В 10-ти т., т. 10. – М., 1937.
7. Григоренко Е. Джон Кейдж. Творчество / Елена Григоренко. – К.: Музична Україна, 2012. –226 с.
8. Друскин М. О западно-европейской музыке XX века / М. Друскин. – М.: Советский композитор, 1973. – 271 с.
9. Європейські стилі в українській архітектурі : презентація [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.authorstream.com/Presentation/aSGuest100852-1053235-european-style-architecture-ukrainian/>
10. Зонтаг С. Проти інтерпретації та інші есе. – Львів : Кальварія, 2006. – 320 с.
11. История мировой музыки: Жанры. Стили. Направления / [авт.-сост. А. Минакова, С. Минаков]. – М.: Эксмо, 2010. – 544 с.: ил. – (Библиотека мирового искусства).
12. Кашкадамова Н. Мистецтво виконання музики на клавішно-струнних інструментах (клавикорд, клавесин, фортепіано) XIV–XVIII ст.: навч. посіб. – Вид. 2-ге, випр., і доп. – К.: Освіта України, 2010. – 416 с.
13. Конен В. История зарубежной музыки. Вып. III. Германия, Австрия, Италия, Франция, Польша с 1789 года до середины XIX века. – М. : Музыка, 1972. – С.9 –167.
14. Левик Б. История зарубежной музыки. Вып II. Вторая половина XVIII века. – М. : Музыка, 1974. – С.5 –275.
15. Лобанова М. Музыкальный стиль и жанр: история и современность / Марина Лобанова. – М. ; СПб. : Центр гуманитарных инициатив; Университетская книга, 2015. – 208 с. – (Письмена времени)).
16. Лосев А. Ф. Проблема художественного стиля. – К.: Collegium, 1994. – 288 с.
17. Лосев А. Ф. Форма. Стил. Выражение / Алексей Федорович Лосев. – М.: Мысль, 1995. – 944 с.
18. Мир музыки : энциклопедия. – М. : ООО «Издательство Астрель» : ООО «Издательство АСТ», 2004. – С. 6–21 с. : ил.
19. Михайлов М. Стил в музыке: исследование / М. Михайлов. – Л.: Музыка, 1981. –

20. Музичне мистецтво України (питання історії, питання педагогіки, питання виконавства, музичне мистецтво в творчих персоналія) : кол. монографія / [ред.-упоряд. Н. М. Кречко]. Київ: Вид-во Ліра-К, 2017. 204 с.
21. Музыкальная энциклопедия. – М., 1973 –1978. Т.1–4.
22. Музична естетика античного світу / вступ. нарис і збір. текстів проф. О. Ф. Лосева. – К.: Музична Україна, 1974. – 220 с.
23. Новиченко Л. М. Проблеми стильової диференціації в сучасних східно-слов'янських літературах. – К., 1968.
24. Опера. Иллюстрированная энциклопедия [пер. с англ.] / гл. ред Стэнли Сэди. – М. : ЗАО «БММ», 2006. – С.12–15.
25. Павлишин С. Американська музика / Стефанія Павлишин. –Львів: Бак, 2007. – 316 с.
26. Павлишин С. Зарубіжна музика ХХ ст. Шляхи розвитку. Тенденції / Стефанія Павлишин. – К., 1980.
27. Павлишин С. Композитор Мар'ян Кузан. – Львів: Навчально-виробничі майстерні Львівського поліграфічного технікуму, 1993. – 135 с.: порт., 8 окр. л. фотогр.
28. Павлишин С. Музика двадцятого століття: Навч. посібник для вищ. навч. закладів культури і мистецтв I–IV рівнів акредитації /Львів. держ. муз. акад. ім. М. Лисенка / Стефанія Павлишин. – Львів: БаК, 2005. – 232 с.
29. Питання стилю і форми в музиці : збірка статей / ред.-упор. Я. Якуб'як. – Львів : Каменяр, 2001. – 248 с. – [Наукові записки ЛДМА ім. М. Лисенка. Вип. 4].
30. Розеншильд К. История зарубежной музыки. Вып I. До середины XVIII века. – М. : Музыка, 1973. – С. 7–94.
31. Скребков С. Художественные принципы музыкальных стилей : [сб. статей, под ред. В. В. Протопопова] / Сергей Сергеевич Скребков. – М.: Музыка, 1973. – 448 с.
32. Соколов А. Н. Теория стиля. – М., 1968.
33. Стендаль. Жизнеописания Гайдна, Моцарта и Метастазіо. Жизнь Россини / Стендаль. – Алма-Ата : Онер, 1987. – 686 с.
34. Типология стилевого развития нового времени. – М., 1976.
35. Типология стилевого развития XIX века. – М., 1977.
36. Шпенглер О. Закат Европы. Очерки морфологии мировой культуры. В 2-х т. Т.1. Гельштальт и действительность. – М., 1993.
37. Штейнпресс Б. Популярный очерк истории музыки до XIX века / Б. Штейнпресс. – М.: Гос. муз. изд-во, 1963.
38. Masterpieces of the Metropolitan museum of art [introduction by Philippe de Montebello; edited by Barbara Burn]. –The Metropolitan museum of art, New York; A bulfinch press book/ Little, Brown and company Boston; New York; Toronto; London, 2001. – 320 p.

15. Інформаційні ресурси

1. Особисте спілкування викладача зі студентами за допомогою електронної пошти.
2. Дистанційний курс для студентів заочної форми навчання.
3. Набір CD із записами музичних творів різних стильових епох.